

## Vaszary János (1867-1939)

*Akt a tengerparton*, 1938

Olaj, vászon 47 x 62 cm

Jelezve jobbra lent: Vaszary J.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft

### Reprodukálva:

• Petrovics Elek - Kárpáti Aurél: Vaszary. Bp. 1941. 72. o. (a magyar kiadásban 1938-as, az 1946-os angol kiadásban 1934-es évszámmal közölve - stílárison az 1941-es magyar kiadás évszáma tekinthető mérvadónak)



Vaszary János: *Akt a műteremben*  
Olaj, vászon 72,5 x 50 cm  
(Mű-terem galéria 2000 tavaszi aukció)

## A pálya végén

Az *Akt a tengerparton* című mű festése Vaszary János életműjének utolsó szakaszára esett. Az idős Vaszary ekkorra valóban és a szó minden értelmében mester: több generáció tanára, számos művészegyesület elnöke, köztisztviselőként álló személyiség, és cseppet sem mellékesen, a franciás igazodású, expresszív kolorizmus, az École de Paris legjelentősebb hazai festője. Vaszary egész életén át tartó mediterráneum-rajongása az 1930-as évek elejétől rendszeres kielégülést talált: az idős festő a teleket Budán, a tavasz és a nyár egy részét pedig Olaszországban töltötte. Rimini, Alessio, Rapallo vagy Taormina azonban nemcsak a tengerparti pihenés, de az élménygyűjtés és a munka színhelyei is voltak, mint azt számos, nyaralásai idején készült rajza, pasztell- és olajképe tanúsítja.

### Tenger, nők, napernyők

A tengerparti társaság, a fürdőzők és a csíkos napernyős strand már az 1920-as évek közepétől műveinek állandó motívuma, és utolsó, halálakor még befejezetlen képén, az alessio-i emlékeit megörökítő *Fehér hajó* (1939. MNG) című strandképen is feltűnnek. A tengerparti ihletettségű művek az életmű korábbi szakaszaiból ismert Balaton-képekkel mutatnak tematikus és kompozicionális rokonságot. A másik, képünk szempontjából döntő tematikus vonulatot Vaszary érett aktábrázolásai jelentik (*Akt a műteremben*, *Modell*). Ezek közös jellemzője a meztelen női test és a környezet, a tárgyak között fennálló bizarr és olykor frivol feszültség - képünk láttán is felmerül a kérdés: mit keres a piros tűsarok a tengerparti homokon?

### Színfestészet és üres képsík

Vaszary 1925-ös párizsi útjához kötődő és érett műveit meghatározó stílusfordulata képünkről is leolvasható: tiszta színfestés, üres képsík, minimálisra redukált színek, a vízfestékszerűen, sok oldószerral felvitt olajfesték a vászonalapot látni engedő laza sávjai. És még valami, ami ezeknél sokkal ritkább: titán fehérrel felül-festett fehér színek, sokféle fehér egymás mellett és egymást részben átfedve. A test modellálását segítő, a cipő és a drapéria erős színeit fokozó fehér sávok és a festésből kihagyott vászon szintelen felületei Vaszary *Tengerparton* (1938 körül, magántulajdon) című olajfestményéhez hasonlóan fogják keretbe a képet. A nem valószínű színek (fekete, fehér) és a nagyon is valószínűségekre épülő kép Vaszary egyik, a "tömören megfogalmazott hatások azonnali közbelépését, felfokozott erejét" sürgető ars poeticájának az illusztrációja is lehetne (Vaszary, 1930, 6.).

### Párhuzamok

Képünk sokban rokon Vaszary két 1930-as évek végi strandképével a *Labdázók a tengerparton* című képpel, és a Vaszary hátulnézetből festett csoportképeinek típusát példázó *Tengerparton* cíművel. A *Labdázók* című festményen a baloldali képteret a vászon magasságában kitöltő alakjai és képtér tagolása, a *Tengerparton* címűn szélesvásznú filmeket idéző fehér kerete és kiüresített képsíkja szinte megegyezik képünkével.

Az *Akt a tengerparton* ez utóbbi egy alakra redukált újrafogalmazásának tekinthető.

B.Á.

